

Paragraaf 2.1

Nibud

Hoe geef jij je geld uit?

= Nationaal instituut voor Budgetvoorlichting, instantie die voorlichting geeft over hoe je inkomsten en uitgaven het best op elkaar kan afstemmen

Uitgaven

Soort uitgaven	Wat is het?	Voorbeelden
Vaste lasten	Uitgaven die regelmatig terugkomen, meestal elke maand.	Huur, gas/water/licht, telefoonabonnement, verzekering
Dagelijkse uitgaven	Uitgaven voor dagelijkse of wekelijkse dingen die je vaak nodig hebt.	Boodschappen, snacks, verzorgingsproducten, OV
Incidentele uitgaven	Uitgaven die je af en toe doet, vaak onverwacht of voor iets groots.	Nieuwe kleding, vakantie, cadeaus, fietsreparatie

Budgetplan/begroting = een overzicht van alle verwachte inkomsten en uitgaven over een periode. Het opstellen van dit plan heet budgetteren:

- Overschot = je inkomsten zijn groter dan je uitgaven, je hebt dan budgetoverschot:
 - Consumeren
 - Sparen
- Tekort = je uitgaven zijn groter dan je inkomsten, je hebt een budgettekort, oplossing:
 - Uitgaven verlagen
 - Inkomsten vergroten
 - Reserves gebruiken
 - Lenen

Reserveren = sparen om incidentele uitgaven te kunnen betalen

$$\text{Weekbedrag} \rightarrow \text{maandbedrag} = \frac{\text{weekbedrag} \times 52}{12}$$

$$\text{Maandbedrag} \rightarrow \text{weekbedrag} = \frac{\text{maandbedrag} \times 12}{52}$$

$$\text{Reservering per maand} = \frac{\text{benodigd bedrag}}{\text{aantal maanden}}$$

Paragraaf 2.2 Ga je sparen of beleggen?

Spaarmotieven

Spaarmotief	Wat betekent het?	Voorbeelden
Sparen voor een doel	Je spaart omdat je iets specifiek wilt kopen	Sparen voor een scooter, vakantie, nieuwe telefoon
Sparen uit voorzorg	Je spaart voor onverwachte uitgaven of noodgevallen.	Sparen voor als je fiets kapot gaat, of als je ziek wordt
Sparen voor rente	Je spaart om extra geld te verdienen over je spaargeld.	Je zet geld op een spaarrekening en krijgt rente

Rente / interest = de vergoeding die je moet betalen als je andermans geld gebruikt (lenen)

Hoogte van de rente is afhankelijk van ...

- Rentepercentage (kan vast of variabel zijn)
- De hoogte van het spaar- of leenbedrag
- De periode (tijd) dat je het bedrag spaart / leent

Spaardeposito = je zet je spaargeld voor een langere tijd vast tegen een hogere rente

Enkelvoudige rente $= \frac{\text{rentepercentage}}{100} \times \text{spaarbedrag} \times \text{aantal jaren}$

Samengesteld rente $= \frac{\text{rentepercentage}}{100} \times (\text{spaarbedrag} + \text{bijgeschreven rente})$

Nieuw tegoed = spaarbedrag x groeifactor

Nominale rente = het rentepercentage

Reële rente = het rentepercentage gecorrigeerd met inflatie, de koopkracht van je spaargeld

Beleggen

Beleggings- vorm	Wat is het?	Hoe verdien je geld (rendement)?	Risico	Voorbeeld
Aandelen	Een klein stukje van een bedrijf	- Koerswinst (aandeel stijgt in waarde) - Dividend (stukje winst van het bedrijf)	Hoog – koers kan flink schommelen	Aandeel kopen van een techbedrijf voor €10, verkopen voor €12
Vastgoed	Een huis, appartement of gebouw waarin je investeert	- Huurinkomsten - Waardestijging van het pand	Middelmatig – huurders, marktwaarde	Appartement kopen en verhuren voor €900 per maand
Obligaties	Een lening aan een bedrijf of overheid	- Vaste rente (bijv. 3% per jaar) - Geld terug aan het eind van de looptijd	Laag–middel – risico op wanbetaling	Je leent €1.000 uit en krijgt elk jaar €30 rente

Paragraaf 2.3

Wie leent, maakt schulden

Lenen

= geld tijdelijk gebruiken van een ander

- Aflossing
- Rente

= het geleende geld (in delen) terugbetalen

= de vergoeding (prijs) die je betaald om te mogen lenen

Krediet

= leenbedrag

Kredietkosten

= rente + overige kosten (bijv. administratiekosten)

Kredietkosten

= termijnbedrag x aantal termijnen - krediet

Leenmotieven

Leenmotief (reden)	Uitleg (in simpele taal)	Voorbeeld
Tijdelijk geldtekort	Je hebt even niet genoeg geld, maar verwacht dat snel weer te hebben	Je wasmachine gaat stuk en je krijgt volgende maand salaris
Aankoop van een duurzaam consumptiegoed	Je koopt iets duurs dat lang meegaat	Je koopt een scooter of een nieuwe laptop
Onverwachts dringend geld nodig	Je hebt ineens geld nodig voor een noodgeval of noodsituatie	Je moet snel een medische behandeling betalen of je auto moet met spoed gerepareerd worden
Woning kopen	Je leent geld om een huis te kopen (hypotheek)	Je koopt een huis van €250.000 en sluit een hypotheek af

Consumptief krediet vormen

Kredietvorm	Wat is het?	Kenmerken	Hoe betaal je terug?	Wanneer gebruik je het?
Persoonlijke lening	Je leent een vast bedrag voor een bepaalde tijd	Vast bedrag en vaste looptijd Vaste rente	Maandelijks een vast bedrag (rente + aflossing)	Voor grote aankopen zoals een auto, nieuwe keuken of fiets
Doorlopend krediet	Je krijgt een kredietlimiet waarbinnen je mag lenen	Maximale limiet, rente kan variëren Je bepaalt zelf wanneer en hoeveel je opneemt	Minimaal een afgesproken bedrag per maand	Voor flexibele bestedingen, bijvoorbeeld verbouwing of onverwachte kosten
Salariskrediet (roodstand)	Je mag tijdelijk meer geld uitgeven dan je saldo bij de bank	Kredietlimiet hangt af van je inkomen Rente is meestal hoger dan bij persoonlijke lening	Betaal je terug zodra je geld hebt, rente wordt over het tekort berekend	Voor kleine, tijdelijke financiële tekorten of onverwachte uitgaven

Lenen bij de leverancier

Soort lening	Wat is het?	Kenmerken	Hoe betaal je terug?	Wanneer gebruik je het?
Koop op afbetaling	Je koopt een product en betaalt in termijnen terug	Je betaalt het product in vaste maandbedragen terug Je bent meteen eigenaar	Maandelijks een vast bedrag (inclusief rente)	Voor spullen zoals een telefoon, laptop of meubel
Private lease	Je huurt een auto voor een vaste periode en betaalt maandelijks	Je betaalt een vast bedrag per maand Onderhoud en verzekering zitten vaak in de prijs	Maandelijks een vast bedrag	Voor het rijden van een nieuwe auto zonder hem te kopen

Lenen voor een woning

Begrip	Wat is het?	Kenmerken	Hoe betaal je terug?	Belangrijk om te weten
Hypotheek	Een lening om een huis te kopen	Lange looptijd (vaak 30 jaar) Rente vast of variabel	Maandelijkse betalingen van rente en aflossing	Je huis is onderpand; bij niet betalen kan de bank het verkopen

Let op! Geld lenen kost geld

Tips bij het aangaan van een lening

1. Heb je het product echt nodig?
2. Leen niet meer dan dat je kunt terugbetalen
3. Zorg dat de looptijd van de lening korter is dan de levensduur van het product

Paragraaf 2.4 Geld moet rollen!

Geldfuncties

Geldfunctie	Wat betekent het?	Voorbeeld
Ruilmiddel	Geld gebruik je om iets te kopen of verkopen	Je betaalt met geld voor een ijsje
Rekenmiddel	Geld helpt om de waarde van spullen te vergelijken	Een jas kost €50, een trui €30 — je ziet wat duurder is
Spaarmiddel	Je kunt geld bewaren om later iets te kopen	Je stopt geld in een spaarpot of op een bankrekening

Geldvormen

Soort geld	Wat is het?	Voorbeeld
Chartaal geld	Geld in de vorm van munten en bankbiljetten	Munten en papieren eurobiljetten
Giraal geld	Geld dat op je bankrekening staat en digitaal gebruikt wordt	Geld dat je via pin of internetbankieren betaalt

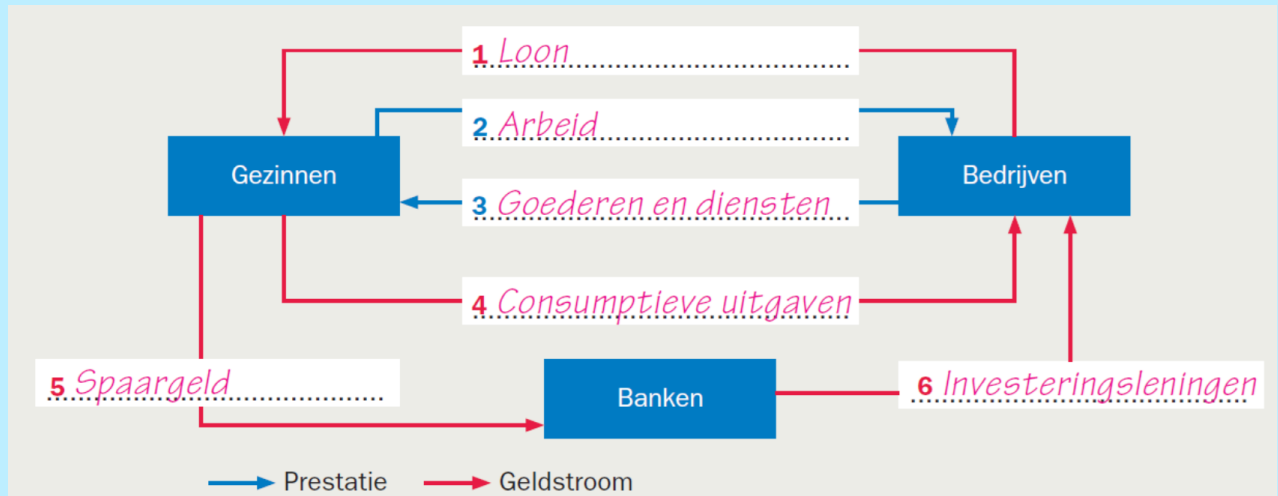
Saldo = bedrag op je bankrekening

Saldo	Wat betekent het?	Voorbeeld
Creditsaldo	Positief saldo: je hebt geld op je rekening	Je hebt €200 op je rekening staan
Debetsaldo	Negatief saldo: je staat in het rood, je hebt geld tekort	Je staat €50 in het rood bij de bank

Vraag en aanbod van geld

Begrip	Wat betekent het?	Rol van de bank	Rente	Voorbeeld
Vraag naar geld	Mensen of bedrijven die geld lenen van de bank	De bank leent geld uit	Je betaalt debetrente over het bedrag dat je leent	Je leent €1.000 en betaalt 6% rente per jaar
Aanbod van geld	Mensen die sparen bij de bank	De bank krijgt geld binnen	Je ontvangt creditrente over je spaargeld	Je spaart €1.000 en krijgt 2% rente per jaar

Economische kringloop

ECB

= Europese Centrale Bank voor de eurozone, bepaald voor alle eurolanden de basisrente om inflatie te beïnvloeden

Situatie	Wat doet de ECB?	Gevolg voor mensen en bedrijven	Effect op inflatie
Inflatie is te hoog (prijzen stijgen te snel)	ECB verhoogt de rente	Lenen wordt duurder, sparen wordt aantrekkelijker	Mensen en bedrijven geven minder uit → inflatie daalt
Inflatie is te laag (prijzen stijgen nauwelijks of dalen)	ECB verlaagt de rente	Lenen wordt goedkoper, sparen wordt minder aantrekkelijk	Mensen en bedrijven geven meer uit → inflatie stijgt

EUROPEAN CENTRAL BANK